

ПЕРЕХІДНИЙ ХАРАКТЕР СИНКРЕТИЧНИХ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ З ПІДРЯДНОЮ ЧАСТИНОЮ ПРИЧИНИ ТА АТРИБУТИВНОСТІ

TRANSITIVE CHARACTER OF COMPLEX SENTENCES IN REASON AND ATTRIBUTIVE SUBORDINATE CLAUSES

Шундель Т.О.

*orcid.org/0000-0003-2001-4509**викладач кафедри мовних та гуманітарних дисциплін № 1
Донецького національного медичного університету*

Статтю присвячено вивченню утворювання взаємовідношень та синкретичних зв'язків між компонентами складнопідрядних речень з відношеннями причини / атрибутивності та дослідженню функціонально-семантичного потенціалу цієї складної конструкції. Особлива увага звертається на семантико-синтаксичну систему предикативних одиниць, яка характеризується за допомогою структурно-семантичного аналізу за умови розмежування ядра та синкретичної периферії. Аналізується зв'язок між типовими та перехідними синтаксичними одиницями. Виявлено, що мовознавча наука й досі не дала вичерпної відповіді на питання існування видової семантики складнопідрядних речень з урахуванням синкретичного значення опозиційних різновидів. Доводиться, що перетин периферійних зон складнопідрядних речень характеризується відсутністю або нечітко вираженою наявністю комплексу диференційних ознак польової структури цієї синтаксичної одиниці, що призводить своєю чергою до розмаїття значень та функцій взаємодіючих синкретичних периферій численних видових опозицій завдяки гібридному характеру генетичної природи складнопідрядного речення. Встановлено, що синкретичні конструкції з інваріантним значенням причини та атрибутивності втрачають певний набір диференційних ознак у синкретичних периферійних структурах та за певних умов набувають додаткових значень інших польових конструкцій. Простежено умови набуття додаткового значення в поверхневій структурі речення, у рамках яких елемент глибинної структури характеризується нестійким характером, що і призводить до синкретичності форм. Зроблено висновок, що подібне перетворення свідчить про можливу самостійність залежного компонента складного речення. Доведено, що заміна одних граматичних значень іншими підкреслює мінливий характер синкретичних одиниць. При цьому наголошується, що синкретизм є містким засобом передачі значень синтаксичних функцій, які виражають багатоаспектний процес, відкритий для реалізації в конкретній ситуації. Таке відображення ознаки дозволяє модифікувати, формувати реалізацію семантичних значень синтаксичних функцій, тобто відкриває великі можливості для поєднання елементів.

Ключові слова: складнопідрядне речення, шкала перехідності, синкретизм, структурно-семантичні відношення, інваріантне значення, асиметрична природа, гібридний характер.

The article deals with the study of the formation of relationships and syncretic links between the components of complex sentences with cause / attributive relationships and the analysis of the functional-semantic potential of this complex structure. Particular attention is paid to the semantic-syntactic system of predicative units that is characterized by structural-semantic method provided the differentiation between the core structure and the syncretic periphery. The relationship between typical and transient syntactic units is analyzed. It has been revealed that linguistic science has not yet provided a complete answer to the question of the existence of specific semantics of complex subordinate sentences taking into account the syncretic meaning of opposition varieties. It is proved that the intersection of the peripheral zones of complex subordinate clauses is characterized by the absence or unclearly expressed presence of a complex of differential features of the field structure of this syntactic unit which, in turn, leads to a variety of meanings and functions of interacting syncretic peripherals of numerous aspectual oppositions due to hybrid character of genetic structure of a complex sentence. It has been established that syncretic structures with invariant meaning of cause and attributive subordinate clause lose a certain set of differential features in syncretic peripheral structures and under certain conditions take additional meanings of other field constructions. The conditions of taking additional meaning in the surface structure of the sentence have been investigated within which the element of the deep structure is characterized by an unstable character that leads to the syncretism of the forms. It has been concluded that such transformation indicates a possible independence of the dependent component of a complex sentence. It has been proved that the replacement of one grammatical meaning with another emphasizes the changing nature of syncretic units. It is emphasized that syncretism is an impressive means of transmitting the meanings of syntactic functions that express a multidimensional process open to the implementation in a particular situation. Such display of a sign allows to modify, form the realization of semantic meanings of syntactic functions, that is, it opens great opportunities for combination of the elements.

Key words: complex sentence, transitivity scale, syncretism, structural-semantic relationships, invariant meaning, asymmetric nature, hybrid nature.

Постановка проблеми. У мові є ціла низка наукових праць, що присвячені питанням вивчення синкретичної та перехідної природи складних речень, а саме складнопідрядних речень (далі – СПР). Хоча деякі типи синкретич-

них СПР вже потрапляли в коло зацікавленості окремих дослідників з синтаксису, однак синкретичні підрядні частини з перехідним характером причинних та атрибутивних відношень не були об'єктом окремих досліджень. Сьогодні вченими

не висвітлені усі типи синкретичних речень з інваріантними значеннями, не з'ясовані усі структурні характеристики вищезазначених конструкцій з детальним дослідженням специфіки зв'язку з'єднувальних елементів та опорних слів, які впливають на функціонування в мові речень асиметричної природи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження явища синкретизму на рівні складнопідрядного речення зробили такі вчені-лінгвісти, як С. Алексанова [1], П. Бокова [3], С. Дружиніна [4], В. Зарицька [5], Т. Масицька [7], В. Ожоган [8], М. Павлюковець [9], Н. Фарина [10], Р. Христіанінова [11], Л. Шитик [12], які наголошували на необхідності вивчення саме семантичного аспекту СПР, значеннєвої площини підрядних частин та аналізу асиметричного характеру нерівноправних взаємовідношень у плані будови та семантики.

Так, Л. Шитик пропонує звертати увагу на різновиди СПР, враховуючи одночасно декілька чинників (зміст, форму або комбінаторне поєднання змісту та форми) [12, с. 3].

Мовознавець Р. Христіанінова наголошує на нетиповому для складних речень лексико-семантичному оформленні, що спричинює невідповідність між двома планами (семантичним та змістовим), ускладнюючи, таким чином, формально-синтаксичні зв'язки між структурними одиницями СПР [11, с. 1].

З огляду на це ми повністю розділяємо думку Н. Фарини [10], яка говорить про необхідність вивчення всього спектру факторів, що слугують причиною виникнення синкретичного характеру у рамках СПР: семантика речення, залежність опорного слова від з'єднувального елемента, специфічний характер формального зв'язку у реченні, змістовий план наповнення досліджуваної підрядної частини.

Тобто сам факт існування одиниць із складними взаємовідношеннями в підрядній частині СПР, які вирізняються варіативністю семантичного плану, та відсутність чіткого визначення комплексу диференційних ознак польових та перехідних структур зумовлює актуальність наукового пошуку.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення та аналіз підрядних частин складного речення з причинними та атрибутивними відношеннями, виявлення одиниць перехідного характеру та дослідження польових одиниць синкретичної природи. Досягнення поставленої мети можливо здійснити шляхом вирішення таких завдань: аналіз структурних особливостей ядер-

них, периферійних та перехідних одиниць СПР за допомогою шкали перехідності В. Бабайцевої; характеристика семантичної модифікації перехідних та периферійних зон СПР; розкриття суті взаємовпливу перехідних моделей підрядної частини СПР з причинними та атрибутивними відношеннями; дослідження функціональних особливостей синтезованих форм СПР синкретичного характеру.

Виклад основного матеріалу. На думку С. Дружиніної, синкретичний характер СПР виникає у результаті синтезу декількох семантичних значень, що призводить до виникнення різноманітних додаткових значень у поверхневій структурі речення за рахунок нашарування диференційних ознак структурних видів та семантичних полів. При цьому набуте додаткове значення перехідної природи характеризується як синкретичне [4, с. 29].

Універсальний характер СПР у ядерних, периферійних та перехідних зонах можна детально дослідити, використовуючи шкалу перехідності В. Бабайцевої, яка не тільки підкреслює семантичні модифікації та інваріативні значення функціонально-семантичних полів, але й виявляє неоднорідний характер взаємодії з'єднувальних елементів (сполучника або сполучуваного слова) у рамках периферійних зон [2, с. 32–34].

Безперечний інтерес з точки зору вивчення СПР становлять складнопідрядні конструкції з підрядними реченнями, які передають стосунки причини та атрибутивності. Поява синкретичних форм, які ілюструють зближення полярних значень та виникнення синкретичних СПР вже з розширеними значеннями, свідчить про полісемантичну природу сполучних елементів, що створюють труднощі під час визначення функціональної природи останніх.

А. *Susan goes to bingo **because** she finds an outlet in it [13, c. 22]. Katherine was upset **as** she left [13, c. 143].*

Аб. *The smell of the leather **as** he sunk back into the seat was intoxicating [13, c. 165]. All day Katherine had to listen to Dolly complaining about the mess and the behaviour of some of the guests while Joseph moped about grumbling **that** he never got to look over the motor cars properly [13, c. 44].*

АБ. *A small boy wearing such a large cap **what** it almost covered his eyes, came in [13, c. 85]. There was no sign of regret **that** she might have contributed to her husband's death [13, c. 296].*

аБ. *Death has that effect on those **that** are left [13, c. 279]. Christmas for Katherine was just **as** wonderful **as** she knew it would be [13, c. 216].*

Б. *The sun was tempered by the wisteria that roofed the terrace [13, c. 26]. Charlie said it was the ones that got us into this mess who should be going off fighting [13, c. 338].*

У одиниць зони **А** і **Б** домінуючі стосунки причини та атрибутивності є одноплановими. Складнопідрядні конструкції ядерної ланки **А**, у змістовному плані яких домінує лише одне значення, розглядаються вченими як структури односпрямовані для передання лише причинної семантики. Однозначність причинної семантики, що підкреслюється морфологічною природою сполучника *because* (*cause*) та передає каузальні відношення у чистому вигляді, простежується в реченні *a* ядерної ланки **А** та в наступних прикладах: *Perhaps it was because she knew she could now walk out tomorrow and it would have no adverse effect on Peter [13, c. 13]; And she must have appeared in need of guidance because as he took her up to the solitary taxi standing in the front yard of the station, he said, "There now, lass, you're not lost at all [13, c. 12]* (можливе використання модальних слів, дієслів та фраз). Треба відмітити, що каузальні відношення відмічаються в структурі одиниць, де вживаються з'єднувальні елементи для приєднання частин речення причинної семантики: *She didn't go to him and touch him as she wanted to but left the room, saying "I'd get ready; it won't be long before they're here" [13, c. 10]; You stayed for you wanted it easy [13, c. 39].* Причинна семантика визначається також в одиницях підрядних частин, де використовується емотивна лексика. Цей факт підкреслюється реченням *в* та наступним прикладом: *The children were crying and looking terrified as they followed the handcart and the priest who was chanting loudly and waving in sece about [13, c. 107].*

Одиниці ланки **Б** з окремими значеннями атрибутивності аналізуються як приклади, що у своїй структурі містять лише одну смислову лінію. Речення представленого типу розглядаються вченими як конструкції, що не просто поширюють опорне слово, а реалізують атрибутивні стосунки для вказівки ознаки предмета або явища, про яке мовець згадує в головному реченні.

Ядерне значення атрибутивності в складнопідрядних конструкціях ланки **Б** представлено в структурах, що відзначаються:

- наявністю з'єднувальних елементів, які реалізують атрибутивні стосунки в чистому вигляді (*But it was Joe who was worrying Kate [13, c. 356]. There were photographers and reporters all ask-*

ing questions, and a lot of people whom Katherine had never set eyes on before sat and looked at her [13, c. 198]. It was opened by a tall thin woman whose black hair was pulled back into a tight bun, giving her face a taut, pinched look [13, c. 223];

- урахуванням морфологічної природи опорного слова, іменника у поєднанні з вказівним словом (*"For what?", she asked, taking off that hat, which he had knocked sideways" [13, c. 134]. "That's a nice frock, missis", said one of those girls who had been hanging back" [13, c. 60];*

- аналізом позиції підрядної частини: інтерпозиції, постпозиції та змішаного типу (*Even preparing the dinner, which she normally enjoyed doing, didn't hold her attention for long [13, c. 121]. They can be a pair of noisy buggers where they get together [13, c. 178]. "You're right old charmer and no mistake" said Grace, who was busy rushing back and forth, clearing plates and emptying ashtrays of those that bothered to use them [13, c. 285].*

- наявністю незаміщеної позиції залежного компоненту, в структурі яких головну роль грають не лише іменники, але й вказівні слова, що присутні в головному реченні, або є можливість їх відновлення у разі необхідності (*They were nice people who were down on their luck, and it made her feel happy to help them [13, c. 288] – They were those nice people who were down on their luck, and it made her feel happy to help them);*

- використанням прийменників у поєднанні зі з'єднувальними елементами чисто атрибутивного характеру (*She patted the bed on which she was sitting [13, c. 135]. Katherine wasn't prepared to go into details of what had happened [13, c. 139];*

- уживанням опорних слів обмежувальної семантики (*...you're the one what keeps giving my Briony ideas [13, c. 143]. Is that the tart you was telling me about, the one who works for Kate [Williams, 316].*

Так, СПР з атрибутивними стосунками ядерної зони **Б** відзначаються наявністю *визначально-видільних, визначально-якісних, визначально-приєднувальних* конструкцій. Під час аналізу *визначально-видільних* одиниць у структурі СПР простежується використання корелята **that, these, those, this**, вживання якого в головній частині надає їй уточнюючого характеру. Іноді корелят може бути відсутнім у самій структурі головного компонента, але відновлюватися з метою додаткової характеристики предмета або явища, які представлені в головній частині (*Katherine shuddered at that thought of what she did with these strangers [13, c. 112].*

СПР визначально-якісного типу з корелятом **so**, **such** у головному реченні уявляють собою невеликий пласт вживання, одиниці якого розкривають якісну сторону предмета або явища (*On Monday Katherine was so surprised at the number of people **who** popped their heads round the door to wish her good luck [13, c. 267]. But it was such beauty **that** made all the other women pale into insignificance [13, c. 171]*).

Визначально-приєднувальні СПР завдяки своєму відносно самостійному характеру складають значний пласт вживання в мові складнопідрядних конструкцій з атрибутивним значенням. Одиниці цього типу, на відміну від визначально-видільних і визначально-якісних, не мають у своїй структурі уточнюючого елементу для конкретизації певного опорного слова в головному реченні, залежний компонент містить незначну згадку про ознаку опорного слова (*It was Charlie **who** spoke [13, c. 355]. I told him he was a selfish bugger **that** didn't deserve all he'd got from your hard work [13, c. 129]*).

На думку Н. Іванової [5], усі означальні залежні компоненти з ядерною семантикою атрибутивності в зоні **Б** можна розподілити, враховуючи спосіб вираження присудку:

1) означальні підрядні, в структурі яких простежується використання присудка, що виражений за допомогою змістового дієслова (*This was only a small- and lonely –bathing place, above which waited an unpleasant and frustrated character with a gun [13, c. 20]. Mama said I've got a brother **who** lives in Australia [13, c. 72]*);

2) означальні підрядні, в структурі яких простежується використання присудка, що виражений за допомогою допоміжного дієслова (*And Tom was always a quiet man **who** had kept his own counsel [13, c. 166]. Lichen and grass covered the ancient tombstones **whose** names had been worn away with time [13, c. 202]*);

3) означальні підрядні, що вживаються під час оформлення певних мовних формул, які, на нашу думку, використовуються для детальної конкретизації сем опорних слів:

- семи на позначення неістот (*Katherine pushed open the door from behind **which** the voice had come [13, c. 86]. He nodded towards the window, **where** a big portfolio lay on the table [13, c. 28]*);

- семи на позначення істот (*Another child, **who** was struggling to see over the top of a large battered bassinet, was desperately trying to keep it going in a straight line [13, c. 59]. He was always ready to talk, even to women, **which** some men still regarded as beneath them [13, c. 73]*);

- семи на позначення часу (*Josh was out in the back room getting food ready for Saturday, **which** was always their busiest day [13, c. 219]*);

- семи на позначення частин тіла (*"It's his business with Dolly and Tom", said Joe, shifting his legs, **which** were sticking through the iron railings, to a more comfortable position [13, c. 122]*);

- семи на позначення абстрактних понять (*Her presence was a great source of amazement, and brought forth a few comments, for **which** she had a good-humoured, quick and ready answer [13, c. 279]*);

- семи на позначення роду діяльності людини (*Ron, the bookiers' runner, **who** was sitting at a table reading his paper, peered at her from under his large cloth cap [13, c. 173]. He's seen the stroker **who's** said he can get us abroad [13, c. 331]*);

- семи на позначення біо-соціальних ознак людини (*On Friday she was curious about the young girl **who** often came in and sat facing the door [13, c. 82]. For a few moments she stood looking at this old man **whose** army uniform hung on his lean frame [13, c. 362]*);

- семи на позначення зовнішності предметів (*Ted followed, a tall thin lad **whose** pale colouring was the same as his mother's, such a complete contrast to his father's weather beaten looks [13, c. 55]*);

- семи на позначення психічного та фізичного стану денотатів (*He was a shy, sensible lad **who** didn't quite know what to call Katherine [13, c. 89]. He was a big man and it would have to be a very brave adversary **who** took him on [13, c. 215]*).

Ми пропонуємо також виокремлювати означальні підрядні з суто атрибутивними підрядними, до складу яких, по-перше, входять модальні слова та фрази (... *he might know of someone who'll be able to help [13, c. 329]; All in all, she borrowed five pounds, **which** she had to pay back at the princely rate of ten shillings a week, plus one pound interest [13, c. 261]*), по-друге, використовується дієслово, яке є частиною іменного присудку (*Kate hadn't thought about the many women **who** would be a wage earner missing [13, c. 339]; The bell over the door rang and she looked up to see a well-dressed man, possibly an office type, **which** was unusual round here [13, c. 113]*).

Синкретичні складнопідрядні конструкції проміжної ланки **Аб** мають напівдифузний характер, оскільки значення атрибутивності тут редукується й виникають нові стосунки, центр яких тяжіє більшою мірою до одиниць причинної семантики. Цей факт пояснюється тим, що у складі таких конструкцій релевантну роль грає

сміслові навантаження усього речення: мовця цікавить не факт опису предмету, явища або передачі якості, а причини його постання. СПР такого типу повністю асемантичні й виявляються своєрідними формулами, яким приписується каузальне значення. Для передачі спектру атрибутивного значення в структурному з'єднанні таких одиниць використані різноманітні опорні слова, які в деякому роді, відображують ці стосунки, але незначною мірою. Під час трансформації цих конструкцій атрибутивна семантика зникає майже повністю, й змістовний план підрядного речення перемикається на інший – причинний. Порівняйте: *Josh Trent was a gruff man, who made sure she didn't stand around* [13, с. 77] – *Josh Trent was a gruff man because he made sure she didn't stand around*.

СПР перехідної ланки **АБ** характеризуються рівним співвідношенням причинної й визначальної семантики. Наявність емотивної лексики (*regret, absent-mindedly, to be grateful and thankful*), яка підкреслює емоційний і психологічний стан людини зумовлює підтримку в конструкції типізованої причинної семантики: *Milly began absent-mindedly to pile up the dirty plates that were strewn over the table* [13, с. 195] – *Milly began absent-mindedly to pile up the dirty plates because they were strewn over the table*. З іншого боку, опірні слова, що поширюються за рахунок сполучних елементів та є характерною рисою атрибутивних підрядних конструкцій, використовуються для передачі ознаки предмета: *Joseph stood looking at the back of Grace as she hurried down the road* [13, с. 309] – *Joseph stood looking at the back of Grace who hurried down the road*. Метод трансформації таких синкретичних структур зумовлює синтезування двох змістовних планів, що призводить до розкриття обставинного значення у визначальному компоненті: *There was no sign of regret that she might have contributed to her husband's death* – *There was no sign of regret because she might have contributed to her husband's death* [13, с. 25].

Перехідні складнопідрядні одиниці зони **аБ**, в конструюванні яких релевантну роль відіграють опорні слова з корелятами (вказівними займенниками), які присутні в структурі СПР (*Death has that effect on those that are left; Kate's regular customers, those that were left drifted back* [13, с. 195]) або можуть бути відновлені (*Christmas for Katherine was just as wonderful as she knew it would be – That Christmas for Katherine was just as wonderful as she knew it would be*), свідчать про тяжіння центру цих

одиниць до визначальної семантики. Вживання корелятивів як визначення сприяє переходу змістовного плану причинної семантики на смислово атрибутивну лінію. Тобто створюється своєрідна двоплановість внаслідок того, що лінійна передача інформації СПР змінює вектор свого значення. Таким чином, двопланний характер синкретичних предикативних частин перехідної ланки **аБ** зумовлює наявність взаємодії смислових компонентів та виникнення домінуючого непрямого смислового навантаження визначального характеру. Тісний зв'язок опорного слова з вказівним займенником утрудняє трансформацію даних синкретичних СПР та робить її фактично неможливою.

Аналіз практичного матеріалу та дібрані лінгвофакти дозволяють констатувати, що вживання опорних слів (*the one*), сема яких використовується на означення предметів уточнюючого характеру (*Moreover, he was the only one of his family that had achieved anything* [13, с. 20]), призводить до того, що протиставлення СПР причинної семантики й СПР атрибутивної семантики починає нейтралізуватися. Полісемантична природа сполучника *that* сприяє виходу таких одиниць за межі рамок вживання їх у каузальній функції та зростанню функціонування у визначальному значенні. Трансформація таких конструкцій можлива (*Moreover, he was the only one of his family that had achieved anything – Moreover, he was the only one of his family because he had achieved anything*), але не переважна, оскільки мовця цікавить не причина виникнення дії, а якість або ознака описуваного предмета.

Висновки. Проаналізувавши матеріал з поданої проблеми, ми дійшли висновку, що СПР із перехідними підрядними частинами синкретичної природи представляють собою ускладнені моделі складних речень, де функціональні стосунки між семантичними планами (причина – атрибутивність) структурних одиниць визначаються за рахунок входження залежних компонентів до периферійних зон. Таким чином, синкретичність підрядної частини виникає у разі синтезу двох синтаксичних ядер та зумовлена здатністю ускладненого семантичного ядра призводити до функціональних комбінацій підрядних частин асиметричної природи.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у детальному дослідженні структурно-семантичної організації синкретичних СПР з інваріантними значеннями проміжних одиниць польової природи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексанова С.А. Феномен недискретности в сфере обстоятельственных детерминантов. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена*. 2008. № 10 (57). С. 138–143. URL: [http://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-nediskretnosti-v-sfere-obstoyatelstvennyh-determinantov_\(дата_звернення_01.11.2019\)](http://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-nediskretnosti-v-sfere-obstoyatelstvennyh-determinantov_(дата_звернення_01.11.2019)).
2. Бабайцева В.В. Зона синкретизма в системе частей речи современного русского языка. *Филологические науки*. 1983. № 5. С. 35–42.
3. Бокова П.М. Структурний та функціонально-семантичний аспекти складнопідрядних речень з підрядними часу в сучасній іспанській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2001. 21 с.
4. Дружинина С.И. Синкретизм в системе сложноподчиненных предложений современного русского языка : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01 / Орловский государственный университет. Орёл, 2009. 470 с.
5. Зарицька В.Г. Синкретичні типи підрядності в системі складного речення : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Дніпропетровський національний університет. Дніпропетровськ, 2005. 20 с.
6. Иванова Н.В. Атрибутивные придаточные предложения, вводимые полисемантическими союзами QUE: на материале испанского языка XI – XVII вв. : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Российский государственный педагогический университет имени А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2005. 10 с. URL: <http://cheloveknauka.com/v/128736/d/#?page=9> (дата звернення 26.10.2019).
7. Масицька Т. Складнопідрядні речення як дериваційна база простих ускладнених конструкцій. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/7038/1/115-126.pdf> (дата звернення 06.11.2019).
8. Ожоган В. Синкретизм складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу несиметричної структури. *Наукові записки НаУКМА. Мовознавство*. 2018. Т. 1. С. 3–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nukmapl_2018_1_3 (дата звернення: 01.11.2019).
9. Павлюковец М.А. Синкретизм на морфологическом и синтаксическом уровнях английского языка как проявление языковой экономии: функциональный аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / ФГОУ ВПО «Южный федеральный университет». Ростов-на-Дону, 2009. 194 с.
10. Фарина Н. Синкретизм у складнопідрядних реченнях атрибутивної семантики. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2016. Вип. 34. С. 164–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2016_34_17 (дата звернення: 06.11.2019).
11. Христіанінова Р.О. Складнопідрядні речення з ознаками різних типів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія Філологічна*. 2014. Вип. 50. С. 37–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_50_8 (дата звернення: 01.11.2019).
12. Шитик Л.В. Явища синхронної перехідності в синтаксичній системі української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Національна академія наук України, Інститут української мови. Київ. 2014. 40 с.
13. Williams Dee. *Katie's kitchen*. London : Headline Book Publishing. 1998. 375 p.